

SAFETY.AZ

TƏHLÜKƏSİZLİK ÜÇÜN DÜŞÜN!

Aylıq məlumat jurnalı

Layihə haqqında

Safety.az portalının aylıq rəqəmsal jurnalı

İyun 2019

Jurnalın çıxması zərurəti

Safety.az layihəsi artıq 3 ayını tamamlamışdır. Layihə müəlliflərinin hədəflərindən biri də aylıq rəqəmsal jurnalın yaradılması olmuşdur. Qeyd edək ki, portalımız bu vaxta kimi ölkəmizdə bu sahədə fəaliyyət göstərən ən aktiv portal olmağı bacarmışdır.

Artıq yeni mərhələnin - elektron jurnalın təqdim edilməsinin vaxtı yetişmişdir. İlk say olduğu üçün müəyyən çatışmamazlıqlar olması mümkündür.

*Oxuculardan xahişimiz
bu nöqsanlara qarşı
biganə qalmamaları və
info@safety.az e-poçtu
vasitəsilə bizi
məlumatlandırmalarıdır*

Safety.az

Mündəricat

İstivurmadan necə qaçınmalı?!	4
İlan sanctması	7
Концепция «Нулевого травматизма»: руководство для работодателей и менеджеров.....	9
İlk tibbi yardım.....	10
Yüksəklikdə təhlükəsiz iş.....	11
Evaluate the risks.....	12
FMG nədir?.....	13

12

VISION ZERO

9

Семь «золотых правил» производства с нулевым травматизмом и с безопасными условиями труда
 Руководство для работодателей и менеджеров

VISION ZERO
 Safety health wellbeing

developed by **issa**

İSTİDƏN ÜZÜLMƏNİN ƏLAMƏTLƏRİ

Daha ciddi vəziyyət !!

- Berk tərləmə
- İşçi solğun və yorğundur
- Ürək bulanması və qusma
- Baş gicəllənməsi və bihuş olma
- Baş ağrısı və aydın olmayan görmə qabiliyyəti
- Tez və zəif nəbz
- Normal və ya bir qədər yüksək bədən temperaturu

İSTİVURMANIN ƏLAMƏTLƏRİ

Həyat üçün qorxulu vəziyyət !!!

- Tər ifrazının dayanması
- İsti qırmızı və ya qızarmış quru dəri
- Dərin nəfəs, tənəffüs
- Tez nəbz
- Huşsuzluq
- Bədən temperaturunun bərk qalxması

Problemi nə zaman özünü aradan qaldıra biləcəyinizi, nə zaman isə tibbi yardıma müraciət etməli olacağınızı bilmək mühümdür.

İSTİLİK QICOLMALARINI ZAMANI İLK YARDIM

- Şəxsi sərin yerə aparın.
- Şəxsə sərin, lakin soyuq olmayan su içirdin.
- Şəxsin alnına, üzünə, boynuna və əllərinə su çiləyin.
- Qıc olan əzələləri ehtiyatla masaj edin.
- Mövcud olduğu təqdirdə, ventilyasiyadan istifadə edin.

İstivurmadan necə qaçınmalı?!

İSTİVURMA

Normal soyuducu mexanizmlər

Bədən temperaturu qalxdıqda:

- Qanın dəriyə axını artır
 - Tərləmə qüvvətlənir
 - Ürək döyüntüsü artır və qan ilə temperaturu dəriyə hərəkət etdirir
- Bu mexanizmlər yaxşı işləyərkən
- Bədən temperaturu düşür və ya təhlükəsiz səviyyədə sabitləşir

Soyuducu mexanizmlər nə üçün işləmir?

O qədər tər itirilir ki,

- Dehidrasiya baş verir
 - Bədən tərləmə yolu ilə özünü soyuda bilmir və temperatur qalxır
- O qədər qan dəriyə yönəlir ki, digər orqanlar müvafiq şəkildə işləyə bilmir.
- İstiliklə bağlı xəstəliklər
- İSTİDƏN QICOLMALAR !
 - İSTİDƏN ÜZÜLMƏ !!
 - İSTİVURMA !!!

İSTİDƏN QICOLMALARIN ƏLAMƏTLƏRİ

- Əzələlərin ağrılı spazmi
- Berk tərləmə
- Yorğunluq/əməlilik
- Tər səpkisi (dəridə kiçik qırmızı səpki)

Qeyd: Bədən temperaturu normal olur!

İSTİDƏN ÜZÜLMƏ ZAMANI İLK YARDIM

- Dərhal təcili tibbi yardım çağırın
- Şəxsin soyumasına yardım edin:
 - Şəxsi isti yerdən götürün
 - Şəxsi uzandırın
 - Şəxsin ayaqlarını qaldırın
 - Dar geyimi boşaldın
 - Alın, boyun ətrafında və qoltuqların altındakı dəriyə sərin nəm material qoyun.

Yadda saxlayın: bərk qızmadan sonra bədəni soyutmaq üçün ən azı 30 dəqiqə lazımdır.

İSTİLİKVURMA ZAMANI İLK YARDIM

- Dərhal təcili tibbi yardım çağırın
- Şəxsin soyumasına yardım edin:
 - Şəxsi isti yerdən götürün və sərin yere keçirin
 - Üst paltarını çıxarın
 - Soyuq kompresslər tətbiq edin
 - Hava dövrənini artırın – şəxsi yelləyin
 - Ağız vasitəsilə heç bir şey verməyin.

İstivurmaya nə səbəb olur?

Altı əsas faktor rol oynayır:

- Hərərət
- Yüksək rütubət
- Zəif hava axını
- Birbaşa gün işığı
- Paltar
- Fiziki fəaliyyət

Ayrı-ayrı şəxslər üçün risk faktorları

- Müəyyən dərmanlar (xüsusilə bəzi antibiotiklər)
- Artıq çəki
- 40-dan artıq yaş
- Ürək xəstəliyi, yüksək qan təzyiqi
- İstiliyə davamsızlıq
- İshal, qusma
- Qızdırma
- Spirtli içkilərin istifadəsi
- Artıq miqdarda kofeinin istifadəsi
- Az miqdarda duzun istifadəsi
- Yuxusuzluq həbləri
- Yaxınlarda vaksınəmə

İstivurmada necə qaçınmalı?

- Susamazdan əvvəl su için
- Sağlam ərzaq məhsullarını yeyin (təzə meyvə, xüsusilə bananlar), yağlı yeməklərdən qaçın
- Vaxtaşırı olaraq sərin yerdə dincəlin
- Birbaşa gün işığı altında işləyirsinizsə, papaq və ya kepka qoyun və boynunuzu örtülü saxlayın
- Gecə vaxtı kifayət qədər yatın
- Spirtli içkilərdən qaçın

Maye tələbatı

- Optimal sağlamlığı saxlamaq üçün gündə ən azı 8-10 fincan su içmək mühümdür (1 L)
- Gün ərzində Siz tənəffüs, کنار etmə və tərlemə nəticəsində təxminən 2-2,5 L qədər itirirsiniz
- İstiyə davamlı deyilsinizsə, hər yeməkdən sonra və susamazdan əvvəl bir stəkan su için
- Spirtli içkilərdən qaçının

Qeyd: 1 qram alkoqolun həlli üçün 8 qram su lazımdır.

İSTİLİKLƏ BAĞLI TƏHLÜKƏLƏR

Artıq istilik, həmçinin, təhlükəsizlik üçün də problem ola bilər.

Qəzaların birbaşa səbəbləri

- Tərli əllər, tutma qabiliyyətinin itirilməsinə səbəb olur

Tərin silinməsi və çirkin gözə düşməsi

Qəzaların dolayı səbəbləri

- Ayıqlığın zəifləməsi
- Zəifləmiş fiziki göstəricilər
- Əsəbililik

Qeyd: bunların birini hiss etsəniz, tənəffüs edin və bir fincan su için

Safety.az

İlan sancması

İlanlar haqqında faktlar

- Onların hamısı zəhərli deyildir;
- Aqressiv deyildir;
- İlan zəhəri çox qiymətli materialdır;
- 95 % hallarda ətraflarından sancır, sancmaların ¼-ü isə aşağı ətraflardır.

Azərbaycan reallığı

Azərbaycanda əsasən gürzəkimilər (Viperidae) sinfinə aid olan, insan üçün çox təhlükəli olan zəhərli ilan növünə təsadüf olunur. Bunlardan ən təhlükəlisi gürzədir (Vipera Libetina). Bədəninin uzunluğu 100-160 sm-dir. Başının üst hissəsi pulcuqlarla örtülüdür. Rəngi müxtəlif ola bilər. Daha tez-tez təsadüf olunan rəng bozumtul-qum rəngi və ya qəhvəyi-qırmızı rəngdir. Bədənin uzunluğu boyunca köndələn, uzanmış formalı tünd qonur rəngli ləkələr olur. İlanlar zəhərdən ov zamanı öz şikarını öldürmək və özünü qorumaq üçün istifadə edir. Gürzə zəhəri rəngsiz, və ya sarımtıl rəngli qatı, yapışqan maddədir. Bu ilanların zəhərinin əsas təsiredici amili 90 % zəhərli zülallardan ibarətdir. Zəhərin tərkibindəki maddələr qanın laxtalanma sisteminə və damar keçiriciliyinə təsir edir.

Sancma

Sancmanın əlamətləri aşağıdakılardır:

Yerli

- Yara
- Qızartı
- Qancır
- Şişkinlik

Azərbaycan reallığı

Ümumi

- Baş ağrısı
- Gözün dumanlanması
- Başın gicəllənməsi
- Ürəkbulanma və qusma
- Qarın ağrısı
- Halsızlıq
- Güclü emosional reaksiya
- Tərləmə
- Zəiflik

Sancmanın şiddəti

İntoksikasiya dərəcəsi bir çox amillərdən asılıdır:

- Sancmış ilanının növü
- Sancmış ilanının ölçüləri (nə qədər böyük olarsa, bir o qədər təhlükəlidir);
- Daxil olmuş zəhərin miqdarı;
- Zərərçəkən şəxsin yaşı (4 yaşa qədər uşaqlarda daha ağır olur);
- Zərərçəkən şəxsin bədən çəkisi;
- Orqanizmin sağlamlıq vəziyyəti (xəstəliyi olan şəxslər daha çətin keçirir);
- Sancmanın yeri;
- Zəhərin düşdüyü nahiyənin qan təchizatı;
- Müalicənin vaxtında və düzgün aparılması.

İlk yardım

İlk yardımın məqsədi:

- Zərərçəkmiş şəxsi sakitləşdirmək
- Zəhərin bütün bədən yayılmasının qarşısını almaq
- Zərərçəkmiş şəxsi təcili olaraq tibb mərkəzinə çatdırmaq

İlk yardıma hazırlıq:

- Təlaşlanmayın və zərərçəkmişə sakitləşdirməyə çalışın
- Dərhal təcili yardım çağırın
- Sancmadan dərhal sonra sancma yeri ürək səviyəsindən bir qədər aşağı olmaq şərtilə xəstəni yerə uzadın
- Çalışın xəstəni az hərəkət etdirəsiniz
- Əgər zədələnmiş ətrafda zinət əşyası varsa, onu çıxarın
- İlk yardım göstərmədən əvvəl əlcək geyinmək məsləhətdir

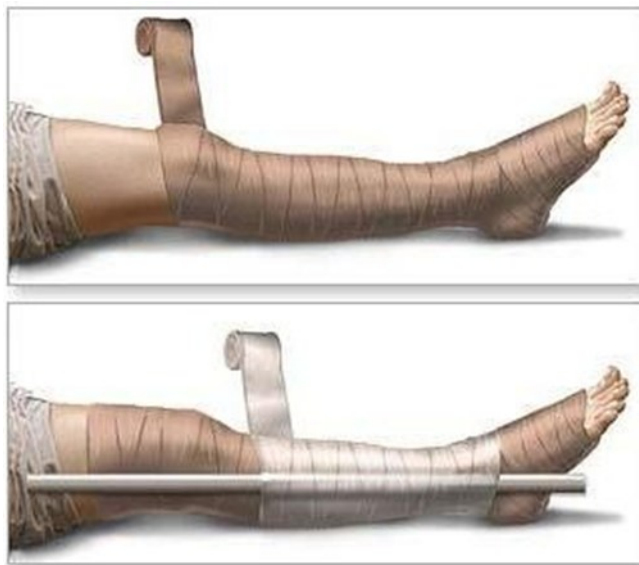

İlk yardımın mərhələləri:

- Əgər ətraf sancılıbsa, həmin nahiyə bintlə (eni 10 sm-ə qədər olan istənilən digər parça da ola bilər) sıx sarınır. Ətrafı əsasından başlayaraq barmaqlara doğru olmaqla sarımaq lazımdır. Sarğı qoyularkən bir qədər təzyiq edilməlidir, lakin qan dövranını pozmaq olmaz
- Sancılmış ətrafın erkən immobilizasiyası zəhərin orqanizmə yayılmasının qarşısını alır. Ona görə də zədələnmiş ətrafı sınıqda olduğu kimi immobilizasiya edin.

İlk yardım zamanı nəyi etmək olmaz:

- Sancma yerini yumaq
- Tibbi yardım gösrərilməzdən və vəziyyət yaxşılaşmazdan əvvəl yemək və içəcək qəbul etmək
- Hərəkət etmək
- Ağız vasitəsi ilə zəhəri sovurmaq
- Sancılmış yeri, çərtmək, dağlamaq
- Dərman maddəsi vermək
- Soyuq və ya isti qoymaq
- Jqut qoymaq
- Paltarları çıxarmaq
- Ayaq basdığınız yerə baxın
- Qoruyucu ayaqqabı geyinin
- Hündür otluqdan, sıx kolluqdan kənar olun
- Qaranlıqda sahədə gəzməyin
- Əlinizi və ya ayağınızı deşik yerlərə toxundurmayın ilan tutmağa cəhd etməyin

Safety.az

Концепция «Нулевого травматизма»:

руководство для работодателей и менеджеров

Разработанная Международной ассоциацией социального обеспечения (МАСО) концепция Vision Zero или «Нулевой травматизм» – это качественно новый подход к организации профилактики, объединяющий три направления – безопасность, гигиену труда и благополучие работников на всех уровнях производства.

Концепция предлагает семь «золотых правил», реализация которых будет содействовать работодателю в снижении показателей производственного травматизма и профессиональной заболеваемости.

Следование каждому из этих правил предполагает серьезную организационную работу и применение специального инструментария, позволяющего достичь поставленные цели.

Семь «золотых правил» концепции «Нулевого травматизма»:

1. Стать лидером – показать приверженность принципам
 2. Выявлять угрозы – контролировать риски
 3. Определять цели – разрабатывать программы
 4. Создать систему безопасности и гигиены труда – достичь высокого уровня организации
 5. Обеспечивать безопасность и гигиену на рабочих местах, при работе со станками и оборудованием
 6. Повышать квалификацию – развивать профессиональные навыки
- Инвестировать в кадры – мотивировать посредством участия

İlk tibbi yardımın əsas məqsədi üç nöqtədə birləşir:

- **Həyatı qorumaq:** bütün tibbi müdaxilələrin, həmçinin ilk tibbi yardımın da əsas məqsədi budur.
- **Zədənin dərinləşməsinin qarşısını almaq:** bu yaralıni başqa məntəqəyə çatdırmaq və yaxud yerində müdaxilə ola bilər.
- **Bərpayə kömək etmək:** bu bərpanı başlatmaq və yaxud gedən bərpa halını yekunlaşdırmaq

İlk tibbi yardım

İlk tibbi yardım xəstəlik və zədə zamanı həyata keçirilən ilkin tədbir və yaxud tədbirlər planıdır.

Təhlükəli əməliyyatlar həyata keçirildiyi şirkətlərdə işçilər ilk tibbi yardım təlimləri ilə tanış olmalıdırlar. Bu tədbirlər sadə və insan həyatını xilas edəcək səviyyədə texnikaları özündə cəmləşdirir və minimal sayda vəsaitlə həyata keçirilir.

İlk tibbi yardım həmçinin zədəyə yol açabilecek təhlükənin qarşısını alan təhlükəsizlik təlimini də özünə daxil edir.

Nəfəs yolu, nəfəs alma və qan dövranı – bunlar ilk tibbi yardımın əsaslarıdır.

Bəzi təşkilatlar 4-cü ünsürü də - “**Ölümcül qanaxma**” və ya “**Defibrillasiya**”nı da qeyd edirlər. Lakin bunu qan dövranınının bir hissəsi olduğunu fikirləşənlər də var.

Qəza zamanı ilk olaraq diqqət nəfəs yolunun təmizliyinə və boşluğuna yönəldilməlidir. Əgər burda problem varsa burun və ağızda olan maneələr imkan daxilində təmizlənməlidir ki, buradan daxil olan hava ağ ciyərlərə getsin. Əks təqdirdə zədəli qısa zamanda həyatını itirə bilər.

Əgər nəfəs yolları qaydasındadırsa nəfəs alma da hər-hansı problemin olub-olmadığı yoxlanılır. Problem müşahidə edildikdə əvvəlcədən təlimatlandırıldığı kimi zədəlinin üreyini masaj etməklə bədəndə qan axımını yaxşılaşdırmaq lazımdır.

Həç bir problemin olmadığını gördükdə çənənin altında və yaxud biləkdən tutmaqla döyünmənin (puls) yoxlanılır.

İlk tibbi yardım növləri fərqləndirilir və hər birinin ayrıca təlimi mövcuddur:

- **Su/Dəniz ilk tibbi yardımını** xüsusi təlim görmüş xilas edənlər, dənizçilər və dalğıcılar həyata keçirirlər.
 - **Döyüşdə ilk tibbi yardımını** xüsusi təlim görmüş döyüşçülər və zabitlər həyata keçirirlər.
 - **Hiperbarik ilk tibbi yardım** xüsusi dalğıcılar tərəfindən həyata keçirilir.
 - **Oksigen ilk tibbi yardımını** qəza nəticəsində hipoksiya yaranan zaman tətbiq olunur.
 - **Səhra ilk tibbi yardımını yetişdirmə** çətin olan yerlər üçün nəzərdə tutulub.
 - **Hidroflorik asid ilk tibbi yardımını** kimya sənayesində yaranan qəza halları üçün tətbiq olunur.
- Bütün sənaye sahələrində və avtomobillərdə içərisində zəruri ilk tibbi yardımını göstərmək üçün çanta olmalıdır.

Yüksəklikdə təhlükəsiz iş

**YUXARIDAN YIXILMALAR
İŞÇİLƏRİN ƏN ÇOX
ÖLÜMÜNƏ VƏ CİDDİ
XƏSARƏT ALMALARINA
SƏBƏB OLAN HALDIR.**

Yuxarıdan yixilmalar aşağıdakı yerlərdə baş verə bilər:

- Göyertələrdən / Özüllərdən / tikilməkdə olan və sökülən binalardan (məs. şəbəkələrin deşiklərindən, göyertə lövhələrindən, döşəmələrdən, damdan, pilləkənli quyudan, qaldırıcı vasitələrdən, eyvanlardan), bruslardan, tirlərdən, və taxtaların üstündən.
- Ayaqaltı döşəmələrindən və nərdivanlardan), və ya
- İş yerlərindəki giriş və çıxış yollarından.

Qorunma

Təhlükə məlum olan kimi riski minimuma endirmək üçün müvafiq tədbirlər görmək lazımdır. Fərdi mühafizədən əvvəl ümumi mühafizə tədbirləri görülməlidir. Fərdi Qoruyucu Vasitələrdən (FQV) ən axırda, digər müvafiq metodlar olmadıqda istifadə edilməlidir. Məsələn, nərdivan və ya təhlükəsizlik kəməri işlətməkdənsə təhlükəsizlik baryer və ya ayaqaltı işlədilsə daha yaxşı olar. Belə ümumi tədbirlər mümkün deyilsə onda yixilmaların qarşısının alınacağına əmin olmaq üçün müvafiq tədbirlər görülməlidir. Məsələyə bu cür yanaşma qərarın qəbul edilməsinin vaxtından asılı olmayaraq bütün tikinti / tikinti prosesi dövründə yadda saxlanmalıdır.

Seçim, təmir və avadanlıqdan istifadə

İş avadanlığı elə seçilməlidir ki, onlardan yüksəklikdə istifadə ediləndə təhlükəsiz olsunlar, istifadə tələblərinə müvafiq olsunlar və öz məqsədləri üçün istifadə edilsinlər. Avadanlıqdan düzgün istifadə edilməli, təhlükəsizlik qaydaları pozulmamalı və onların yerində olduğu və düzgün istifadə edildiyi və təhlükəsizlik tədbirlərinin doğruluğu daim yoxlanmalıdır. Avadanlığın hələ də yaxşı vəziyyətdə olduğuna əmin olmaqdan ötrü onlar daim yoxlanmalıdır. Belə yoxlamalar nərdivanlarda, pilləkənlərdə, iş platformalarında (mobil və stasionar), ayaqaltılarda, qoruyucu tutacaqlarda və qoruyucu torlarda və eyni zamanda Fərdi Qoruyucu Vasitələrdə aparılmalıdır.

Əlaqələr

Bütün tikinti sahələrində sağlamlıq və təhlükəsizlik qaydaları əlaqələndirilməlidir. MKKİ hələ işin başlanğıcında bu sahədə öhdəliklərinin olduğunu bildirdi. Sağlamlıq və təhlükəsizlik müqaviləçilərin və podaratçıların seçilməsində də nəzərə alınmışdır. Cavabdeh olanların hamısı iş sahəsində sağlamlıq və təhlükəsizliklə bağlı olan öhdəliklərdən tam xəbərdar olmalıdır. Əlaqələr olmalı və təhlükənin aradan qaldırılmasına, təhlükəsiz iş metodlarına və bütün növ iş avadanlığının istifadə edilməsinə və təmirinə sistemətik şəkildə diqqət yetirilməlidir.

Yüksəklikdən yixilmanın qarşısını almaq üçün özünüzdən soruşun:

- Təhlükəsizliyi təmin etmək üçün giriş və çıxış nəzərə alınmaqla, ən müvafiq alət seçilibdirmi?
- Yaxınlıqda digər avadanlıqlar olmadıqda nərdivanlardan qısa müddətə və az riskləmi istifadə edilir?
- Ayaqaltı möhkəm özül üzərindəmi qurulub?
- Qoruyucu tutacaqlar düzgün yerindəmi və düzgün hündürlükdə qoyulubmu?
- İş platformasının üstündə qoyulan taxtalar kifayət qədərdirmi?
- Taxtalar yerinə bərkidilibmi?
- Nərdivan iş üçün ən təhlükəsiz və ən yaxşı vasitədirmi?
- Nərdivan yaxşı vəziyyətdədirmi, işin növünə və hündürlüyə müvafiqdirmi?
- Uzun olmasın deyə nərdivanın yeri dəyişdirilə bilirmi?
- Nərdivan yuxarıdan və aşağıdan qısaldıla bilirmi?
- Dayaq səthi bərk və yerindədirmi?

'Xeyr' cavabı verilən sual varsa işə başlamamışdan əvvəl düzəldilməlidir. Tədbirlərə aşağıdakılar daxildir:

- Göyertədə olan deşiklərin müvafiq şəkildə barrikadaya alındığına (qoruyucu tutacaq və taxtalarla) və ya üstü örtüldüyünə əmin olun. Örtüyü yerinə bağlayın və ya xəbərdarlıqedicini nişanla işarə edin.
- Tikinti işlərinə başlamamışdan qabaq bütün ayaqaltı hissələrinin təhlükəsiz olduğuna əmin olun.
- Nərdivanlara çıxılmamışdan qabaq onların yaxşı vəziyyətdə və düzgün qoyulduğuna əmin olmaq üçün yoxlayın.
- Qoruyucu tutacaqlar və taxtalar quraşdırılana qədər və qurğunun bərk olması və düzgün işlədilməsi üçün ayaqaltılarda yixilmaya qarşı avadanlıqdan istifadə edin.

Evaluate the risks

Having identified the hazards, you then have to decide how likely it is that harm will occur; ie the level of risk and what to do about it. Risk is a part of everyday life and you are not expected to eliminate all risks. What you must do is make sure you know about the main risks and the things you need to do to manage them responsibly.

Generally, you need to do everything 'reasonably practicable'. This means balancing the level of risk against the measures needed to control the real risk in terms of money, time or trouble. However, you do not need to take action if it would be grossly disproportionate to the level of risk.

Your risk assessment should only include what you could reasonably be expected to know - **you are not expected to anticipate unforeseeable risks.**

Look at what you're already doing, and the control measures you already have in place. Ask yourself:

- Can I get rid of the hazard altogether?
- If not, how can I control the risks so that harm is unlikely?

Some practical steps you could take include:

- trying a less risky option
- preventing access to the hazards
- organising work to reduce exposure to the hazard
- issuing protective equipment
- providing welfare facilities such as first aid and washing facilities
- involving and consulting workers

Improving health and safety need not cost a lot. For instance, placing a mirror on a dangerous, blind corner to help prevent vehicle accidents is a low-cost precaution considering the risks. Failure to take simple precautions can cost you a lot more if an accident does happen.

Involve your workers, so that you can be sure that what you propose to do will work in practice and won't introduce any new hazards.

If you control a number of similar workplaces containing similar activities, you can produce a 'model' risk assessment reflecting the common hazards and risks associated with these activities.

You may also come across 'model' assessments developed by trade associations, employers' bodies or other organisations concerned with a particular activity. You may decide to apply these 'model' assessments at each workplace, but you can only do so if you:

- satisfy yourself that the 'model' assessment is appropriate to your type of work
- adapt the 'model' to the detail of your own work situations, including any extension necessary to cover hazards and risks not referred to in the 'model'

FMG nədir?

Fərdi mühafizə vasitələri (FMV) insanları iti, kəskin və küt alətlərin təhlükəsindən, elektrikdən, istivurmada, donvurmada, kimyəvi maddələrin təsirindən, infeksiyadan və s. təhlükələrdən qorumaq üçün nəzərdə tutulan geyim və avadanlıqlardır. Bunlardan fərdi mühafizə geyimləri (FMG) daha çox və əməliyyat sahəsində daima tələb olunanlardır. Digər köməkçi vəsaitlər isə əməliyyatın xarakterindən asılı olaraq (məsələn, hündürlük işlərində - qoşqu ləvazimatı (ing: harness)) istifadə edilə bilər.

Əsas fərdi mühafizə geyimləri bunlardır:

- **Kombinezon**
- **Ayaqqabı**
- **Dəbilqə**
- **Eynək**
- **Əlcək**

Əməliyyatdan və fəsildən asılı olaraq bura respiratorlar (sade və filterli), dəbilqə üçün qayış və çənə altlığı (küləkli havada), dəbilqə üzlüyü (gündən qorunmaq üçün), qulaqcıq və s. əlavələr də etmək olar.

Kombinezon

Kombinezon qolları, bədəni və ayaqları da tam örtməklə bədəni qoruyan bütöv və yaxud iki hissədən ibarət geyimdir. Adətən, seçim zamanı materialın yanğına və kimyəvi maddələrə davamlı olmasına diqqət etmək lazımdır. Üzərində fosfor effektiv əksətilirici olan zolaqlar olur. Bunlar çiyinlər, qollar və ayaqlarda tikilir. Məqsəd gecə vaxtı işçinin qaranlıqda rahat seçilməsidir.

Təhlükəsizlik ayaqqabıları

Bunlara polad ucluqlu ayaqqabılar da deyilir. Qoruyucu ucluqların hansı materialdan olması vacib deyil. Bu polad, alüminium, bərk plastik və s. materialdan da ola bilər. Xaricən aydın olaraq görünə və yaxud daxilə yerləşdirilə bilər. Qoruyucu ucluqların təhlükəsizlik ayaqqabılarında mövcudluğu vacibdir. Əks təqdirdə adi ayaqqabıdan heç bir fərq olmaz. Təhlükəsizlik ayaqqabılarının seçimində vahid standart adlı bir anlayış mövcud deyil. ABŞ, Kanada, Avropa və s. standartlar mövcuddur.

Təhlükəsizlik dəbilqəsi

Dəbilqə başı düşən əşyalardan, pis hava şəraiti, elektrik şoku və s. qorumaq üçün nəzərdə tutulan geyimdir. Davamlı plastik materialdan və metaldan hazırlana bilər. Sənayedə adətən plastik dəbilqələrdən istifadə olunur. Dəbilqələrin daxili dizaynında təhlükəni və zərbənin təsirini minimallaşdırmaq üçün parça qayışlardan istifadə olunur. Bunlar çarpaz kəşir və dəbilqənin başa rahat oturmasını təmin edir və plastik başı incitməsinə imkan vermir. Həmçinin, başla dəbilqə arasında boşluq yaradaraq başı istidən və soyuqdan da qoruyur.

Təhlükəsizlik eynəyi

Eynəklər gözü uçan əşyalardan, görünən və yaxından olan işıq və yaxud radiasiyadan qorumaq üçün istifadə olunur. Qara (gün) və ağ (şəffaf) eynəklər fəslə uyğun olaraq qışda və yayda istifadə edilmək üçün fərqləndirilir. Qaranlıqda sarı rəngli eynəklərdən istifadə olunur.

Əlcəklər

Əlcəklər çox vacib qoruma vasitələrindən biridir. Belə ki, birbaşa kontakt adətən əllə olduğuna görə düzgün modellərin seçilməsi və əlcəklərin saz vəziyyətdə olması vacib faktordur. Yarana biləcək zədəli hissədən içəri elektrik keçə və bu ölümcül ola bilər.

Əlcəklərin təyinatı təhlükələrə uyğun olaraq dəyişir:

●**Mexaniki təhlükə:** Bərk və yaxud kəsici alətlərdən qorunmaq üçün istifadə olunur.

●**Kimyəvi təhlükə:** Tökülmək və yaxud sıçramaqla əldə yanıq, qıcıq və iltihab yarada biləcək maddələrdən qorunmaq üçün nəzərdə tutulur. Kimyəvi maddələr dərhal və yaxud müəyyən müddət sonra öz təsirini göstərə bilərlər.

●**Termal təhlükə:** Bu növ təhlükələr müxtəlif formada gələ bilər. Sənayedə radiasiyadan böyük yanğına kimi, adi soyuq sudan donmuş qazlara kimi rast gəlmək mümkündür. Burada əsasən təhlükənin növünü bilmək və uyğun qoruma əlcəyindən istifadə etmək lazımdır.

●**Statik elektrik:** Bura elementar olaraq qaynaq işini göstərmək olar. Təyinatlandırılmış əlcəklərdən istifadə etmək lazımdır.

İstilik qoruyucu əlcəklər

Dəri əlcəklər

Kriogen əlcəklər

Kəsilməyə dözümlü əlcəklər

Rezin örtüklü parça əlcəklər

Nitril əlcəklər

Qaynaq əlcəkləri

Safety.az